

Κρίση στην Ουκρανία: Μια πρώτη αποτίμηση των επιδράσεων στην Ελληνική Οικονομία

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης

Μάρτιος 2022

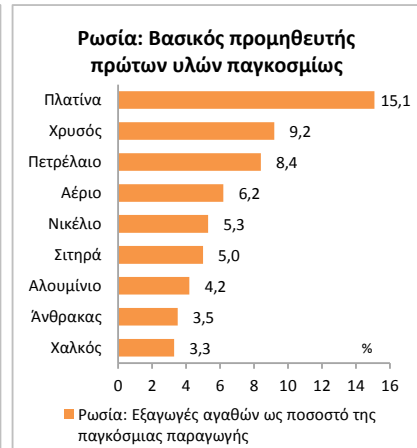
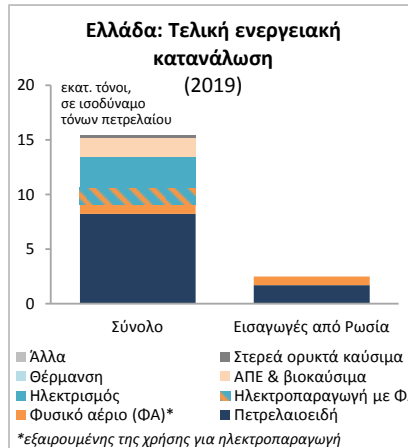
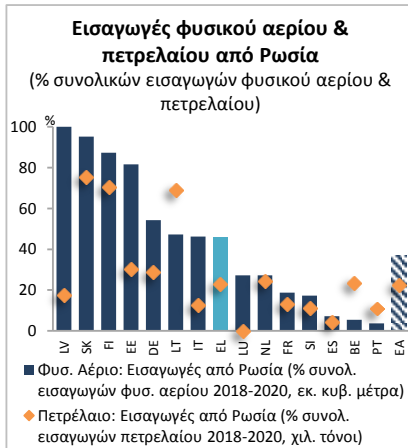
Αυξανόμενη αβεβαιότητα και υψηλό κόστος ενέργειας και βασικών πρώτων υλών, επιβραδύνουν προσωρινά το ρυθμό ανάπτυξης στο 3,0% το 2022 και οδηγούν τον πληθωρισμό σε υψηλό 25 ετών, με προοπτική ανάκτησης, ωστόσο, των απωλειών στο ΑΕΠ έως το 2023

Η κλιμάκωση της κρίσης στην Ουκρανία, πέραν των τραγικών συνεπειών της, αποτελεί μία νέα εστία οξείας οικονομικής αβεβαιότητας, η οποία επιτείνει τις πληθωριστικές προκλήσεις – οδηγώντας τις τιμές ενέργειας και βασικών πρώτων υλών σε νέα ιστορικά υψηλά – και αναπόφευκτα επιβαρύνει τις οικονομικές επιδόσεις του 2022.

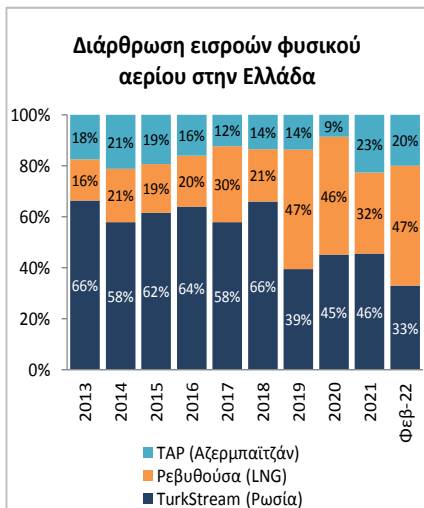
Επιχειρούμε μια πρώτη αποτίμηση των πιθανών επιπτώσεων, με έμφαση, στις επιδράσεις στο ενεργειακό πεδίο, τις διασυνδέσεις μέσω εμπορίου και τουρισμού, τον πληθωρισμό και το διαθέσιμο εισόδημα του ιδιωτικού τομέα, καθώς και το ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης, σε συνάρτηση με τις εξελίξεις στην Ευρωζώνη. Λόγω της υψηλής αβεβαιότητας και της ακραίας μεταβλητότητας εξετάζουμε τρία διακριτά σενάρια. Παρότι παραμένει δύσκολο να αποδοθεί συγκριμένη πιθανότητα πραγματοποίησης στο κάθε σενάριο, θεωρούμε ότι αυτό που περιγράφουμε στη συνέχεια ως βασικό, το οποίο υποθέτει σταδιακή υποχώρηση των πιέσεων μέχρι το 1ο εξάμηνο του 2023, καθώς και το ευνοϊκό σενάριο που προβλέπει ταχύτερη ομαλοποίηση εντός του 2022, συγκεντρώνουν τις μεγαλύτερες πιθανότητες βάσει των εξελίξεων των τελευταίων δύο εβδομάδων.

Πιέσεις στην παγκόσμια προσφορά ενέργειας και πρώτων υλών χωρίς, ωστόσο, να εγείρονται θέματα επάρκειας για την ελληνική αγορά

Το θέμα της ενεργειακής ασφάλειας αλλά και της επαρκούς προσφοράς μιας σειράς αγαθών και πρώτων υλών, των οποίων Ρωσία και Ουκρανία είναι βασικοί εξαγωγείς (κυρίως σιτηρά, λιπάσματα, συγκεκριμένα μέταλλα και πρώτες ύλες για τη χημική βιομηχανία και την αγροτική και κτηνοτροφική παραγωγή), αποτελούν παράγοντες που θα μπορούσαν να έχουν, τουλάχιστον βραχυπροθέσμα, σημαντικές αρνητικές επιδράσεις στην παραγωγική διαδικασία. Συγκεκριμένα θα μπορούσαν να επιτείνουν τις δυσλειτουργίες της παγκόσμιας εφοδιαστικής αλυσίδας, οι οποίες είχαν ήδη εκδηλωθεί, ως συνέπεια της υπερβάλλουσας ζήτησης, το 2021, όταν η οικονομία ανέκαμπτε ταχύτατα από την ύφεση που προκάλεσε η πανδημία. Η κρίση στην Ουκρανία εντείνει τις προκλήσεις, καθώς η εφαρμογή κυρώσεων κατά της Ρωσίας και τα σχετικά αντίμετρα δημιουργούν πιέσεις στη διεθνή προσφορά συγκεκριμένων ενεργειακών αγαθών και πρώτων υλών, με πιθανές δευτερογενείς επιδράσεις στην παραγωγή και τον πληθωρισμό.

Αναφορικά με την Ελλάδα, ο κίνδυνος ενεργειακής επάρκειας, ακόμη και σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα, είναι περιορισμένος, κυρίως λόγω: i) των συγκριτικά μικρών εγχώριων αναγκών, σε σύγκριση με τις ανάγκες της ΕΕ, σε φυσικό αέριο (το οποίο αντιστοιχεί σε περίπου 20% της

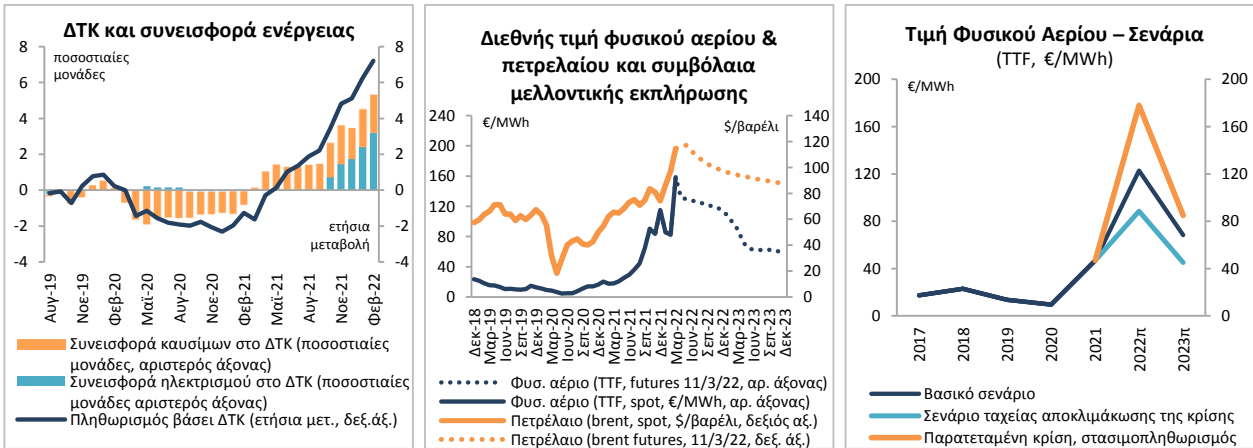
τελικής κατανάλωσης ενέργειας στην οικονομία, με το 7% να προέρχεται από τη Ρωσία), ii) της επιλογής για περαιτέρω αξιοποίηση φορτίων υγροποιημένου φυσικού αερίου LNG – που προσεγγίζει πλέον το 1/2 των συνολικών εισαγωγών αερίου στη χώρα στις αρχές του 2022 – με την τρέχουσα δυνατότητα υποδοχής και αποθήκευσης να είναι πολλαπλάσια από αυτή που διασφαλίζουν οι υφιστάμενες ροές, iii) της εντατικότερης χρήσης και των νέων επενδύσεων σε ΑΠΕ, με βελτιούμενες και τις καιρικές συνθήκες όσο πλησιάζουμε την άνοιξη, και iv) της δυνατότητας, σε ακραίο ενδεχόμενο, αύξησης της χρήσης λιγνιτικών μονάδων ηλεκτροπαραγωγής.

Εντούτοις, είναι αναπόφευκτο ότι η ελληνική οικονομία θα επηρεαστεί από τις εντεινόμενες πληθωριστικές πιέσεις και τον αρνητικό τους αντίκτυπο στο διαθέσιμο εισόδημα και το κόστος παραγωγής

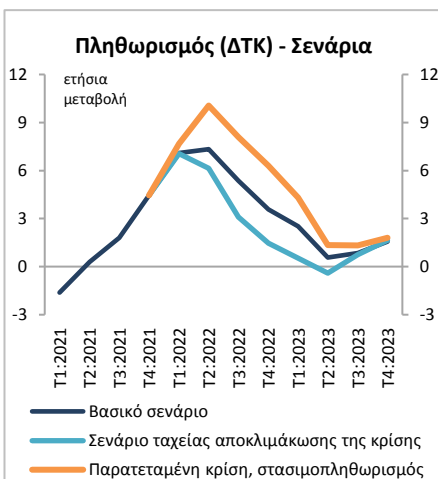
Πράγματι, οι πληθωριστικές επιδράσεις εντείνονται – με τον εγχώριο πληθωρισμό να ανέρχεται σε υψηλό 25ετίας, στο 7,2% το Φεβρουάριο – με τη διάχυση των εισαγόμενων πληθωριστικών επιδράσεων να αποδυναμώνει το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών και να αυξάνει το κόστος παραγωγής των επιχειρήσεων, με αρνητικές επιπτώσεις και στην κερδοφορία του εταιρικού τομέα (ο οποίος προφανώς προσπαθεί να απορροφήσει τμήμα του αυξημένου κόστους εισροών, ώστε μην το μετακυλήσει σε μεγάλο βαθμό στον τελικό καταναλωτή).

Μετά την εισβολή στην Ουκρανία, οι τρέχουσες τιμές του φυσικού αερίου ανήλθαν σε ιστορικό υψηλό, κατά μ.ο. περίπου 150 €/MWh κατά μ.ο. στο πρώτο μισό του Μαρτίου, με την τιμή του αργού πετρελαίου να ανέρχεται και αυτή σε υψηλό 10 ετών (115 USD/βαρέλι) με τάσεις αποκλιμάκωσης προς τα τέλη του συγκεκριμένου μήνα. Παράλληλα, οι τιμές συγκεκριμένων εμπορευμάτων όπως σιτηρά, μέταλλα/ορυκτά (π.χ. αλουμίνιο, νικέλιο, κασσίτερος, χαλκός,

παλλάδιο), καθώς και λιπάσματα, φυτοφάρμακα, ζωοτροφές και αγροτικές πρώτες ύλες, των οποίων Ρωσία και Ουκρανία είναι σημαντικοί εξαγωγείς, σημειώνουν πρωτοφανείς αυξήσεις.

Υπό αυτές τις συνθήκες, στο βασικό μας σενάριο για τον πληθωρισμό λαμβάνουμε υπόψη τις πρόσφατες εκτιμήσεις των αγορών για την πορεία των τιμών πετρελαίου, φυσικού αερίου και πρώτων υλών μετά την ανακοίνωση των κυρώσεων, εξομαλύνοντας την υπερβολική ημερήσια μεταβλητότητα των τιμών στα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (futures).

Τιμές ενέργειας - Βασικό σενάριο			
	2021	2022π	2023π
Πετρέλαιο (brent, USD/βαρέλι)	71	105	90
Φυσικό αέριο (Dutch TTF, EUR/MWh)	47	125	70

Σύμφωνα με τις υποθέσεις για το βασικό μας σενάριο που παρατίθενται στον πίνακα δίπλα, ο πληθωρισμός (βάσει ΔΤΚ) θα κυμανθεί στο 7,0% κατά μ.ο. το 1ο τρίμηνο του 2022 και θα κορυφωθεί περίπου στο 8,0-8,5% την περίοδο Μαρτίου-Απριλίου, ενώ θα επιβραδυνθεί στο 5,4% ετησίως το 3ο τρίμηνο και στο 3,6% το 4ο τρίμηνο, με το μ.ο. για το σύνολο του 2022 να διαμορφώνεται σε 5,8%. Εξαιρώντας τις επιδράσεις από καύσιμα, ηλεκτρισμό και τρόφιμα με υψηλή εποχική μεταβλητότητα (νωπά φρούτα και λαχανικά), ο πληθωρισμός θα διαμορφωθεί στο 2,5% το 1ο εξάμηνο του 2022 και στο 2,7% το 2ο εξάμηνο, εξαιτίας και των αυξανόμενων δευτερογενών πληθωριστικών επιδράσεων. Η ανακοίνωση πρόσθετων μέτρων για αυξημένη επιδότηση των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς των τιμών καυσίμων για συγκεκριμένες εισοδηματικές κατηγορίες, ενδεχομένως

να οδηγήσουν τον πληθωρισμό οριακά χαμηλότερα από την προαναφερόμενη εκτίμησή μας κατά το 2ο τρίμηνο του 2022. Το 2023 προβλέπεται σημαντική επιβράδυνση του πληθωρισμού στο 1,4%.

Πρόσθετη δημοσιονομική στήριξη για άμβλυνση των αρνητικών επιδράσεων, ειδικά στα πιο ευάλωτα τμήματα της οικονομίας, αποτρέπει διψήφιο πληθωρισμό

Η άμεση δημοσιονομική στήριξη που παρέχεται για τον μετριασμό των επιδράσεων των ενεργειακών ανατιμήσεων – συνεκτιμώντας τις ανακοινώσεις στις 17 Μαρτίου για ενεργοποίηση πρόσθετης δέσμης ενεργειακών μέτρων €1,1 δισ. κυρίως για το δίμηνο Μαρτίου-Απριλίου –

προσεγγίζει έως σήμερα τα €2,0 δισ. για το 2022. Βάσει των προβλέψεων για την πορεία της ενέργειας που ενσωματώνονται στο βασικό μας σενάριο και θεωρώντας ότι θα επιχειρηθεί να διατηρηθεί στο σύνολο του έτους ένα πλέγμα προστασίας αντίστοιχο με το μ.ο. του 1ου τετραμήνου – θεωρούμε ότι η αξία της άμεσης στήριξης θα αγγίξει σε ετήσια βάση τα €4,0-€4,5 δισ.

Ο καθαρός δημοσιονομικός αντίκτυπος εκτιμάται σε €2,0-2,5 δισ. περίπου (1,3% του ΑΕΠ), βασιζόμενοι στην υπόθεση ότι τα έσοδα από τη διάθεση των δικαιωμάτων ρύπων, που συνιστούν βασική πηγή χρηματοδότησης των επιδοτήσεων στους λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου μέσω πόρων του Ταμείου Ενεργειακής Μετάβασης, καθώς και οι λοιποί σχετικοί χρηματοδοτικοί πόροι, θα κινηθούν ανοδικά σε συνάρτηση με τις αυξημένες τιμές, στα €1,5-2,0 δισ. περίπου. Σύμφωνα με αυτό το σενάριο, το πρωτογενές έλλειμμα θα διαμορφωθεί στο 1,5-1,8% του ΑΕΠ – πολύ κοντά στο στόχο του προϋπολογισμού (1,2%) – ή και ακόμη χαμηλότερα αν ληφθούν υπόψη (i) η μετακύλιση (carry-over effect) τμήματος της αναμενόμενης δημοσιονομικής υπεραπόδοσης κατά το 2021, και (ii) οι ενθαρρυντικές ενδείξεις για την πορεία των φορολογικών εσόδων κατά το 1ο δίμηνο του 2022, τα οποία υπερβαίνουν κατά τουλάχιστον €0,3 δισ. το στόχο του προϋπολογισμού, εξαιρώντας την επίδραση των εσόδων που εισπράχθηκαν μεν τους δύο πρώτους μήνες του τρέχοντος έτους, αλλά αφορούν έσοδα του 2021.

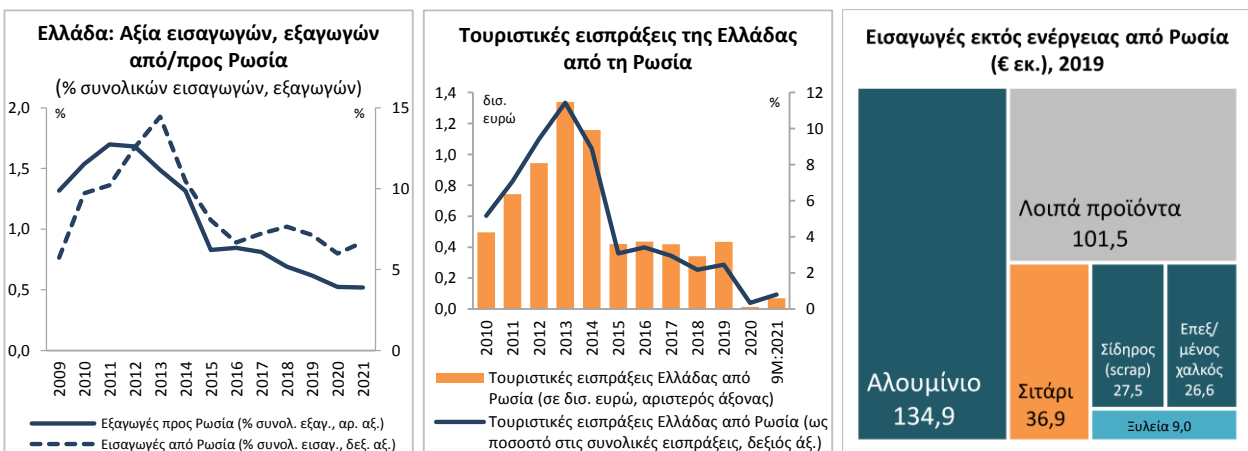
Χωρίς τις ανωτέρω δημοσιονομικές παρεμβάσεις και εκπτώσεις, εκτιμάται ότι ο πληθωρισμός θα είχε ήδη υπερβεί το 8% κατά μ.ο. τους δύο πρώτους μήνες του 2022 (έναντι 6,6% βάσει των στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ), ενώ θα ήταν διψήφιος το Μάρτιο-Απρίλιο.

Αναφορικά με τη γενικότερη πορεία των φορολογικών εσόδων, θεωρούμε ότι οι κίνδυνοι από ενδεχόμενη μικρή επιβράδυνση της «πραγματικής» οικονομικής δραστηριότητας είναι περιορισμένοι. Οι πληθωριστικές επιδράσεις θα στηρίξουν το μέγεθος της φορολογικής βάσης σε τρέχουσες τιμές, αντισταθμίζοντας την εκτιμώμενη επιβράδυνση στο ρυθμό αύξησης της οικονομικής δραστηριότητας σε σταθερές τιμές, εξασφαλίζοντας εξέλιξη των εσόδων περίπου αντίστοιχη με τις προβλέψεις του προϋπολογισμού για το 2022. Η ίδια διαπίστωση αναφορικά με την επίδραση του πληθωρισμού αφορά και άλλα ονομαστικά μεγέθη της οικονομίας, όπως ο κύκλος εργασιών του επιχειρηματικού τομέα και το ονομαστικό ΑΕΠ, τα επίπεδα των οποίων σε τρέχουσες τιμές αναμένεται να παραμείνουν ανεπηρέαστα ή και να κινηθούν τελικά σε υψηλότερο επίπεδο από τις αρχικές εκτιμήσεις, καθώς η μεγαλύτερη αύξηση του πληθωρισμού εκτιμάται ότι θα υπεραντισταθμίσει την επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας σε πραγματικούς όρους.

Πολύ μικρές άμεσες επιδράσεις σε εμπόριο και τουρισμό

Σε μακροοικονομικό επίπεδο, οι δυνητικές άμεσες επιδράσεις από μια ενδεχόμενη διακοπή στο εμπόριο με τη Ρωσική Ομοσπονδία, εξαιρουμένου του τομέα της ενέργειας, είναι αμελητέες, καθώς οι συνολικές εξαγωγές προς Ρωσία ακολουθούν σταθερά πτωτική τροχιά την τελευταία δεκαετία και έχουν περιοριστεί στο 0,5% των συνολικών ελληνικών εμπορευματικών εξαγωγών το 2021, ανερχόμενες σε €0,2 δισ. (0,1% του ΑΕΠ από 0,3% το 2012). Αυτό, ωστόσο,

δεν αποκλείει πιέσεις και δευτερογενείς επιδράσεις, λόγω των διεθνών ανατιμήσεων σε πρώτες ύλες για συγκεκριμένες επιχειρήσεις και κλάδους της ελληνικής οικονομίας. Οι εισαγωγές από τη Ρωσία, εκτός ενέργειας, που αποτελούνται, κυρίως από αλουμίνιο, σιτηρά, σίδηρο και χαλκό, αλλά και αγροτικές/κτηνοτροφικές πρώτες ύλες θα μπορούσαν να υποκατασταθούν από άλλους προμηθευτές, προφανώς όμως, με αυξημένο κόστος. Η συνολική έκθεση της Ελλάδας όσον αφορά το εμπόριο με την Ουκρανία – η παραγωγική βάση της οποίας υφίσταται μεγάλες καταστροφές, ενώ και η εμπορευσιμότητα της αγροτικής παραγωγής της είναι αμφίβολη – παραμένει περιορισμένη, παρά την αυξητική τάση, καθώς οι εισαγωγές από Ουκρανία αντιστοιχούν στο 0,3% των συνολικών εμπορευματικών εισαγωγών της Ελλάδας – αξίας €0,2 δισ. το 2021 – και οι εξαγωγές προς αυτή τη χώρα στο 0,8% των συνολικών εξαγωγών (λιγότερο από 0,1% του ελληνικού ΑΕΠ).

Αντίστοιχα, η επίδραση στον τουρισμό αναμένεται να είναι επίσης μικρή, καθώς το μερίδιο της ρωσικής αγοράς βαίνει σταθερά μειούμενο τα τελευταία 8 έτη, αντιστοιχώντας στο 0,8% των τουριστικών εισπράξεων (€70 εκατ.) και στο 0,6% των αφίξεων από το εξωτερικό το 9μηνο του 2021 έναντι 2,5% των συνολικών τουριστικών εσόδων (€433 εκατ.) το 2019. Σημειώνεται ότι το μερίδιο της ρωσικής αγοράς είχε ανέλθει στο 11,4% των συνολικών εισπράξεων (€1,3 δισ.) το 2013, στο υψηλότερο τους σημείο διαχρονικά. Συγκριτικά χαμηλές, παρότι με ανοδική τάση, είναι και οι τουριστικές ροές από την Ουκρανία, καθώς σύμφωνα με τα ετήσια στοιχεία του 2019, ο τουρισμός από τη συγκεκριμένη ανερχόταν μόλις στο 0,4% του συνόλου των τουριστικών αφίξεων για το συγκεκριμένο έτος, με τα αντίστοιχα έσοδα να εκτιμώνται σε €60 εκατ. μόνο.

Επιβράδυνση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης στο 3,0% το 2022 – υπό αρκετά δυσμενείς υποθέσεις για τις τιμές ενέργειας – έναντι προηγούμενης εκτίμησης 4,4% και ανάκτηση της δυναμικής το 2023

Βασικό σενάριο	2021ε 2022π 2023π		
	ΑΕΠ (ετήσια μεταβολή, %)	8,3	3,0
Τιμές καταναλωτή (ετήσια μεταβολή, %)	1,2	5,8	1,4
Πετρέλαιο (brent, USD/βαρέλι)	71	105	90
Φυσικό αέριο (Dutch TTF, EUR/MWh)	47	125	70
ΑΕΠ ευρωζώνης (ετήσια μεταβολή, %)	5,4	2,5	2,7

Οι σημαντικότερες δυνητικές επιπτώσεις στις αναπτυξιακές επιδόσεις της ελληνικής οικονομίας αναμένεται να προέλθουν, κυρίως, μέσω της επιβάρυνσης από τον αυξημένο πληθωρισμό στο πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα και κατ' επέκταση τη

δαπάνη των νοικοκυριών, καθώς και στο κόστος παραγωγής των επιχειρήσεων. Πρόσθετη αρνητική επίδραση, σε περιορισμένο βαθμό ωστόσο, αναμένεται να προέλθει από την επιδείνωση των οικονομικών συνθηκών στην ευρωζώνη, που συνιστά τη βασική αγορά για τα ελληνικά προϊόντα και υπηρεσίες, με την ευρωπαϊκή οικονομία, ωστόσο, να εκτιμάται ότι θα παραμείνει σε ανοδική τροχιά.

Συνδυάζοντας τις ανωτέρω διαπιστώσεις (βλ. πίνακα με υποθέσεις βασικού σεναρίου που ενσωματώνουν τιμές ενέργειας για το υπόλοιπο του έτους, οι οποίες είναι σημαντικά υψηλότερες από αυτές που δημοσίευσε πριν από δυο εβδομάδες η ΕΚΤ στο βασικό της σενάριο για την οικονομία της ευρωζώνης, μετά την κλιμάκωση της κρίσης) με εκτιμήσεις από το οικονομετρικό υπόδειγμα της Διεύθυνσης Οικονομικής Ανάλυσης της ΕΤΕ για τη μετάδοση των επιδράσεων εξωγενών διαταραχών στην οικονομική δραστηριότητα, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι ο **ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ θα επιβραδυνθεί κατά σχεδόν 1,4 ποσοστιαίες μονάδες στο 3,0% από 4,4% που εκτιμούσαμε το Δεκέμβριο του 2021, ενώ θα επιταχυνθεί στο 4,1% το 2023 (έναντι 3,8% που εκτιμούσαμε αρχικά)**. Η ανωτέρω εξέλιξη υποθέτει περιορισμένο και αναστρέψιμο αντίκτυπο στο οικονομικό κλίμα και περιορισμένη μετάθεση ορισμένων δαπανών του ιδιωτικού τομέα το 2023, η οποία τελικά θα ενδυναμώσει την ανάπτυξη το επόμενο έτος, σε συνδυασμό με τη χαμηλότερη βάση σύγκρισης σε ετήσια βάση. Επιπροσθέτως, στο βασικό σενάριο, η ανοδική τάση του τουρισμού παραμένει ισχυρή, με τις εισπράξεις να αυξάνουν στο 85% του αντίστοιχου επιπέδου τους το 2019, από 60% το 2021, που αντιστοιχεί σε ετήσια αύξηση €4,5 δισ. ή 43%. Οι επιδόσεις του τουρισμού είναι κρίσιμες, καθώς μια εντονότερη αύξηση των τουριστικών εσόδων λ.χ. κατά 10% σε σχέση με το βασικό σενάριο θα ωθούσε την ανάπτυξη εγγύτερα στο 4%, ενώ μια σημαντική υπο-απόδοση λόγω αβεβαιότητας και μεγάλων τιμολογιακών αυξήσεων θα την επιβράδυνε περαιτέρω.

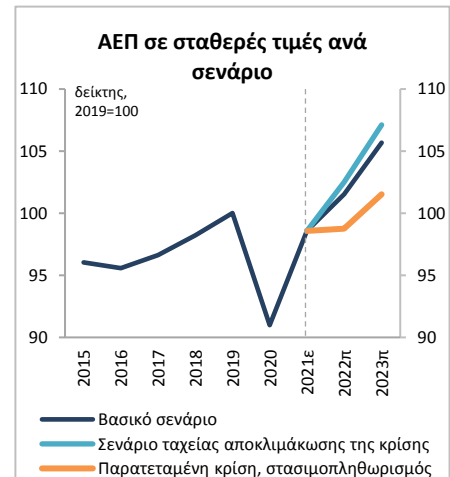
Εξετάζονται, επίσης, δύο ακόμη σενάρια, εκ των οποίων το χαρακτηριζόμενο ως **ευνοϊκό** – το οποίο υποθέτει ταχύτερη αποκλιμάκωση της κρίσης και εξομάλυνση των ενεργειακών πιέσεων – φαίνεται, όπως και το **βασικό** που προαναφέραμε, να **προσεγγίζουν καλύτερα την τρέχουσα δομή κινδύνων**.

Συγκεκριμένα, στο ευνοϊκό σενάριο, ο μέσος πληθωρισμός διαμορφώνεται στο 4,4% το 2022 και στο 0,6% το 2023, ενώ το ΑΕΠ αυξάνεται κατά 4,0% ετησίως το 2022 – με τον τουρισμό στο 90% του 2019 κατά το 2022 – και κατά 4,5% ετησίως το 2023.

Εντούτοις, παρουσιάζουμε και ένα **σενάριο παρατεταμένης κρίσης** το 2022, καθώς και σε ένα τμήμα του 2023, όπου η ενεργοποίηση πρόσθετων μέτρων και αντιμέτρων προκαλούν σοβαρές διαταραχές στη ροή φυσικού αερίου, παρατεταμένες ανατιμήσεις στο πετρέλαιο και ακόμη

εντονότερες πληθωριστικές πιέσεις. Παράλληλα, το πλήγμα στο οικονομικό κλίμα και τις επιδόσεις της ευρωζώνης εξασθενεί τόσο τις εξαγωγές και όσο και τον τουρισμό.

Στο δυσμενές σενάριο, ο πληθωρισμός ανέρχεται σε 8,0% φέτος και στο 2,2% το 2023, λόγω υψηλότερων τιμών ενέργειας και ισχυρών δευτερογενών επιδράσεων. Το ΑΕΠ σημειώνει οριακή μόνο αύξηση 0,2% το 2022, με ταυτόχρονη υποχώρηση της κατανάλωσης και συρρίκνωση των ιδιωτικών επενδύσεων. Ωστόσο, το 2023 το ΑΕΠ ανακάμπτει κατά 2,8%, με το επίπεδό του, όμως, να παραμένει 3,9% χαμηλότερα από το βασικό σενάριο.

Συνοψίζοντας, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι το νέο σοκ συνεπάγεται περιορισμένες απώλειες για την οικονομική δραστηριότητα το 2022 στην Ελλάδα, οι οποίες αναμένεται να αναστραφούν σε ορίζοντα 3ετίας. Το **Ταμείο Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ)** μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο όσον αφορά την ανταπόκριση στις κλιμακούμενες οικονομικές, ενεργειακές και γεωπολιτικές προκλήσεις, με περαιτέρω ενίσχυση του ενεργειακού πυλώνα του Ταμείου, των θεμάτων που άπτονται ψηφιοποίησης, ενεργειακής διαφοροποίησης και ασφάλειας, καθώς και οικονομικής ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης εξωστρέφειας και υποκατάστασης εισαγωγών. Ειδικότερα, οι νέες επενδύσεις στη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας – με τις ΑΠΕ να αντιστοιχούν ήδη στο 15% περίπου της εγχώριας ενεργειακής παραγωγής – γίνονται ακόμη πιο ελκυστικές, καθώς μειώνεται το συγκριτικό κόστος επιδίωξης μιας πιο φιλόδοξης ενεργειακής μετάβασης προς τις ΑΠΕ, τώρα που έχει πλέον παρέλθει η παρατεταμένη περίοδος των πολύ χαμηλών τιμών ορυκτών καυσίμων (2015-2020). Επιπροσθέτως, τουλάχιστον €7 δισ. πόροι από το ΤΑΑ προορίζονται την επόμενη πενταετία για έργα με κλιματικό περιεχόμενο, με έμμεσες και άμεσες επιδράσεις στην ενεργειακή στρατηγική της χώρας.

Εναλλακτικά σενάρια

Σενάριο ταχείας αποκλιμάκωσης της κρίσης	2021ε 2022π 2023π			Παρατεταμένη κρίση, στασιμοληθωρισμός	2021ε 2022π 2023π		
	ΑΕΠ (ετήσια μεταβολή, %)	8,3	4,0		4,5	ΑΕΠ (ετήσια μεταβολή, %)	8,3
Τιμές καταναλωτή (ετήσια μεταβολή, %)	1,2	4,4	0,6	Τιμές καταναλωτή (ετήσια μεταβολή, %)	1,2	8,0	2,2
Πετρέλαιο (brent, USD/βαρέλι)	71	90	73	Πετρέλαιο (brent, USD/βαρέλι)	71	122	103
Φυσικό αέριο (Dutch TTF, EUR/MWh)	47	89	45	Φυσικό αέριο (Dutch TTF, EUR/MWh)	47	178	85
ΑΕΠ ευρωζώνης (ετήσια μεταβολή, %)	5,4	3,7	2,8	ΑΕΠ ευρωζώνης (ετήσια μεταβολή, %)	5,4	0,8	1,3

Ολόκληρο το κείμενο της ανάλυσης είναι διαθέσιμο στην ακόλουθη διεύθυνση:

<https://www.nbg.gr/el/omilos/meletes-oikonomikes-analuseis/elliniki-oikonomia-nea/eidika-themata>

Αθήνα, 23 Μαρτίου 2022